

Ingediend via www.internetconsultatie.nl
Minister van Asiel en Migratie
t.a.v. mevrouw M.H.M. Faber-van de Klashorst

Den Haag, 12 mei 2025
dossiernummer: 206527
uw kenmerk: n.v.t.
telefoonnummer: +31 (0)70 335 35 35
e-mail: secretariaat@advocatenorde.nl

Betreft: Contourennota intrekking Spreidingswet

Geachte minister,

Op 15 april 2025 is de internetconsultatie 'Contourennota intrekking Spreidingswet' gepubliceerd. De NOvA heeft zijn adviescommissie vreemdelingenrecht gevraagd te adviseren.

Bijgaand stuur ik u het advies van de adviescommissie. De algemene raad sluit zich aan bij de overwegingen van de adviescommissie en verzoekt u deze bij de verdere uitwerking te betrekken.

Met de meeste hoogachting,
namens de algemene raad,

mw. mr. S.F.M. ten Berge
plaatsvervangend algemeen secretaris

bijlage: advies van de adviescommissie vreemdelingenrecht

Bezoekadres

Prinses Beatrixlaan 5
2595 AK Den Haag
Tel. 070 - 335 35 35

Postadres

Postbus 30851
2500 GW Den Haag

www.advocatenorde.nl

ADVIES

Aan:	algemene raad
Van:	adviescommissie vreemdelingenrecht
Datum:	8 mei 2025
Betreft:	Contourennota intrekking Spreidingswet

SAMENVATTING

De adviescommissie vreemdelingenrecht (hierna: 'de adviescommissie') van de Nederlandse orde van advocaten (hierna: 'de NOvA') adviseert om de Spreidingswet te behouden en deze niet in te trekken.

CONSULTATIEREACTIE

Inleiding

Op 23 november 2022¹ en 13 juli 2023² heeft de NOvA advies uitgebracht over de invoering van de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen, ook wel bekend als de Spreidingswet,

In deze adviezen is het volgende aangegeven:

"Het wetsvoorstel beoogt een wettelijke basis te bieden voor het (mede)verantwoordelijk maken van gemeenten voor de opvang van asielzoekers. Daarbij is het doel van de wetgever te komen tot i) een meer evenwichtige opvang per provincie/gemeente en ii) een meer structurele voorraad aan opvangplekken. In eerste instantie is vrijwilligheid hierbij het uitgangspunt, maar de wet voorziet ook uitdrukkelijk in een alternatief (een verplichting)."

De Spreidingswet is derhalve ingevoerd doordat gemeenten niet voldoende bereid waren om asielzoekers op te vangen. Door het gebrek aan opvangplaatsen moest er veel gebruik worden gemaakt van crisisondopvang op aanwijzing van de Wet veiligheidsregio's.

Het uitgangspunt in de Spreidingswet is de vrijwilligheid van de gemeenten, maar als dit leidt tot onvoldoende opvangplekken, kan de opvang worden afgedwongen. Door deze stok achter de deur hebben veel gemeenten gekozen voor het opnemen van asielzoekers in hun gemeenten. De adviescommissie vreest dat met het wegnemen van deze prikkel, gemeenten ook in aanloop naar intrekking van de Spreidingswet minder bereid zullen zijn asielzoekers op te vangen en onvoldoende plekken zullen worden gerealiseerd.

¹ <https://www.advocatenorde.nl/juridische-databank/details/wetgevingsadviezen/1920?terug=%2Fjuridische-databank%2Fwetgevingsadviezen%3Flimiet%3D10%26q%3DWet%2Bgemeentelijke%2Btaak%2Bmogelijk%2Bmaken%2Basielopvangvoorzieningen%26voor%3D%26na%3D>

² <https://www.advocatenorde.nl/juridische-databank/details/wetgevingsadviezen/1944?terug=%2Fjuridische-databank%2Fwetgevingsadviezen%3Flimiet%3D10%26q%3DWet%2Bgemeentelijke%2Btaak%2Bmogelijk%2Bmaken%2Basielopvangvoorzieningen%26voor%3D%26na%3D>

Juridische grondslag

In het genoemde advies van 13 juli 2023³ is voorts aangegeven dat de opvang van asielzoekers in Nederland geregeld is in wet- en regelgeving, waarbij een belangrijk deel de relatie tussen het Rijk en decentrale overheden betreft. Voor de asielzoeker en de advocatuur zijn met name de uitwerkingen van materiële en immateriële opvang in Hoofdstuk 4 van het besluit van belang. Deze regels zijn gebaseerd op de Opvangrichtlijn. Een kernbepaling van deze richtlijn, neergelegd in artikel 17 lid 2, stelt dat lidstaten moeten zorgen voor materiële opvangvoorzieningen die een levensstandaard bieden die de bestaansmiddelen garandeert en de fysieke en geestelijke gezondheid beschermt.

Artikel 18 van de Opvangrichtlijn werkt deze norm verder uit en bevat onder meer bepalingen over een toereikend huisvestingsniveau in opvangcentra, bescherming van het gezinsleven, rekening houden met gender- en leeftijdsspecifieke problemen en de situatie van kwetsbare personen.

Daarnaast bevat de Opvangrichtlijn nadere bepalingen over gezondheidszorg (artikel 19) en verplichtingen jegens kwetsbare personen (artikelen 21-25). Dit zijn de normen waaraan de overheid moet voldoen bij de huisvesting van asielzoekers in opvangcentra⁴.

De Opvangrichtlijn is geïmplementeerd in Nederlandse regelgeving middels de Rva 2005. Artikel 9 lid 1 onder a Rva 2005 schrijft specifiek voor dat opvangvoorzieningen een toereikend huisvestingsniveau moeten bieden⁵.

Voor de interpretatie en toepassing van deze normen is ook relevante jurisprudentie beschikbaar, waaronder de uitspraak van het Gerechtshof Den Haag van 20 december 2022. Tevens wordt verwezen naar het EASO-richtsnoer voor opvangvoorzieningen, dat lidstaten ondersteunt bij de uitvoering van de Opvangrichtlijn en streeft naar een toereikende levensstandaard voor alle asielzoekers, waarbij de normen in het richtsnoer bestaande praktijken weerspiegelen.

Tot slot

In de hiervoor genoemde adviezen is, mede op basis van de verdragsrechtelijk op Nederland rustende verplichtingen, uitdrukkelijk aandacht gevraagd voor de kwaliteit van de opvang en de bijzondere opvangbehoeften van (alleenstaande) minderjarigen en andere kwetsbare groepen. Door het tekort aan opvangplekken verblijven er nog steeds veel kinderen in noodopvanglocaties. Dit is zeer schadelijk voor de ontwikkeling van kinderen.⁴

De adviescommissie is daarom van oordeel dat de Spreidingswet behouden dient te worden om te kunnen blijven voorzien in een meer evenwichtige en kwalitatieve opvang en een meer structurele voorraad aan opvangplekken, zodat noodopvang niet meer nodig is.

³ <https://www.advocatenorde.nl/juridische-databank/details/wetgevingsadviezen/1944?terug=%2Fjuridische-databank%2Fwetgevingsadviezen%3Flimit%3D10%26q%3DWet%2Bgemeentelijke%2Btaak%2Bmogelijk%2Bmaken%2Basielopvangvoorzieningen%26voor%3D%26na%3D>

⁴ Zie o.a. <https://www.unicef.nl/over-unicef/standpunten/asielopvang-in-nederland>